

TÜRK HÜKÜMETİNİN İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ DERNEĞİ (İFÖD) RULE 9.2 GÖRÜŞÜNE İLİŞKİN CEVAPLARI

Kavala/Türkiye (no.28749/18)

1. Türk hükümeti, *İfade Özgürlüğü Derneğinin (İFÖD) Kavala/Türkiye (no.28749/18)* davasına ilişkin sunmuş olduğu görüş hakkında aşağıdaki açıklamalarda bulunmak ister.
2. İlk olarak, Türk hükümeti tarafından 29 Mayıs 2020 tarihinde Bakanlar Komitesine sunulan Kavala davasına ilişkin Türkiye'nin faaliyetlerini kapsayan bildirim İFÖD'ün bildiriminde ileri sürülen hususları kapsamaktadır. Türk hükümeti bu bağlamda sunmuş olduğu bildirimini tekrarlamaktadır.
3. Bu açıklamada, Türk hükümeti İFÖD tarafından ileri sürülen aşağıdaki hususlara açıklık getirmektedir.

A. Başvurucu Mehmet Osman Kavala'nın Mevcut Tutukluluğuna İlişkin Yasal Dayanaklar

4. 29 Mayıs 2020 tarihinde Bakanlar Komitesine Sunulan Bildirimde başvuru Mehmet Osman Kavala'yı göz altına alma ve tutuklamaya ilişkin kararlarla (bkz Bakanlar Komitesine sunulan 29 Mayıs 2020 tarihli bildirim §§ 12-18) birlikte tutukluluğunun mevcut durumu (bkz Bakanlar Komitesine sunulan 29 Mayıs 2020 tarihli bildirim §§ 19-40) hakkında detaylı bilgi sunulmuştur. Bu sebeple, İFÖD tarafından gönderilen görüşte ileri sürülen iddialara ilişkin Türk hükümeti bu açıklamalarını tekrar etmektedir.
5. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından başlatılan soruşturma (no. 2017/96115) kapsamında, 1 Kasım 2017 tarihinde başvuran, Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun ("CMK") 100 § 3 maddesi uyarınca İstanbul 1. Sulh Ceza Hakimliği tarafından tutuklanmıştır. Başvurucu 15 Temmuz darbe girişimindeki rolü ile ilgili olarak "*Cebir ve şiddet kullanarak, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının öngördüğü düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs*" (Türk Ceza Kanunu'nun 309. maddesi) ile birlikte Gezi Olaylarındaki (detaylı bilgi için Bakanlar Komitesine sunulan 29 Mayıs 2020 tarihli bildirim §§ 5-6) rolü ile ilgili olarak "*Cebir ve şiddet kullanarak Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini ortadan kaldırmaya*" (Türk Ceza Kanunu'nun 312. maddesi) suçlarından tutuklanmıştır. Bakanlar Komitesine yapılan 29 Mayıs 2020 tarihli bildirimde de belirtildiği gibi 5 Şubat 2019 tarihinde İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, soruşturmanın daha etkin bir şekilde yürütülebilmesi için isnat edilen suçlar arasında hukuki ve fiili bağlantı bulunmadığı gerekçesiyle soruşturmanın ayrılmasına karar verdi. Bu doğrultuda, başvurusunun Türk Ceza Kanunu'nun 309. maddesi kapsamında 15 Temmuz darbesine yönelik rolüne ilişkin suçlamaya (*Cebir ve şiddet kullanarak, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının öngördüğü düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs*) yönelik soruşturma (no. 2017/96115) ile başvurusunun Türk Ceza Kanunu'nun 312. maddesi kapsamında Gezi olaylarındaki rolüne ilişkin suçlamaya (*Cebir ve şiddet kullanarak Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini ortadan kaldırmaya teşebbüs*) yönelik soruşturmanın (no.2018/210299) ayrılmasına karar verilmiştir.
6. 2018/210299 numaralı dosya kapsamında başvurusunun Gezi olaylarıyla ilgili eylemleri nedeniyle yürütülen soruşturma tamamlanmış ve İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından iddianame hazırlanmıştır. 4 Mart 2019 tarihinde İstanbul 30. Ağır Ceza Mahkemesi iddianameyi kabul etmiş ve buna göre ceza yargılaması

başlamıştır (detaylı bilgi için Bakanlar Komitesine sunulan 29 Mayıs 2020 tarihli bildirim § 8).

7. İstanbul 30. Ağır Ceza Mahkemesi başvurusuyla ilişkin yargılamayı yürütmüş ve 18 Şubat 2020’de başvurunun beraatine karar vermiştir. Bu karara karşı istinaf başvurusu Bölge Adliye Mahkemesi önünde derdesttir (detaylı bilgi için Bakanlar Komitesine sunulan 29 Mayıs 2020 tarihli bildirim §§ 9-10).
8. İstanbul 30. Ağır Ceza Mahkemesi’nin başvuranın beraatine karar vermesi ile AİHM’in ihlal tespit kararına konu olan tutukluluk kararı 18 Şubat 2020 tarihinde kaldırılmış ve başvuran bu konu bağlamında tahliye edilmiştir.
9. Diğer taraftan, başvuru 18 Şubat 2020’de 15 Temmuz 2016’daki darbe girişimine yönelik rolü ile ilgili “*Cebir ve şiddet kullanarak Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini ortadan kaldırmaya teşebbüs*” (Türk Ceza Kanunu’nun 312. maddesi) suçlamasıyla ilgili yürütülmekte olan soruşturma kapsamında polis karakolunda göz altına alınmıştır. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının talebi üzerine 19 Şubat 2020’de İstanbul 8. Sulh Ceza Hakimliği başvurunun tutuklanmasına karar vermiştir (detaylı bilgi için Bakanlar Komitesine sunulan 29 Mayıs 2020 tarihli bildirim §§ 12-13).
10. 20 Mart 2020 tarihinde İstanbul 3. Sulh Ceza Hakimliği, 7188 sayılı Kanun ile CMK’nın 102 § 4. maddesi kapsamında yürürlüğe giren hükümlerle soruşturma aşamasında tutukluluk süresinin iki yılı geçmeyeceği gerekçesiyle söz konusu suçla ilgili olarak başvuranın serbest bırakılmasına karar vermiştir (detaylı bilgi için Bakanlar Komitesine sunulan 29 Mayıs 2020 tarihli bildirim §§ 15-16).
11. Sonuç olarak, başvurunun 1 Kasım 2017 tarihli tutukluluk kararı ile başlayan *Cebir ve şiddet kullanarak Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini ortadan kaldırmaya teşebbüs* suçu ile ilgili tutukluluğu 18 Şubat 2020 tarihinde sona ermiş, *Cebir ve şiddet kullanarak, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının öngördüğü düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs* suçu ile ilgili tutukluluğu ise 19 Şubat 2020’de başlamış ve 20 Mart 2020’de sona ermiştir.
12. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı 15 Temmuz darbesine ilişkin soruşturmanın ilerleyen evrelerinde yeni deliller tespit etmiş ve toplamıştır. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı başvurunun *devletin güvenliği veya iç veya dış siyasal yararları bakımından, niteliği itibarıyla, gizli kalması gereken bilgileri, siyasal veya askerî casusluk maksadıyla temin etmek* suçunu işlediğini gösteren delil bulmuş ve 9 Mart 2020 tarihinde başvurunun tutuklanmasını talep etmiştir. Aynı gün (9 Mart 2020), İstanbul 10. Sulh Ceza Hakimliği başvurunun tutuklanmasına karar vermiştir (detaylı bilgi için Bakanlar Komitesine sunulan 29 Mayıs 2020 tarihli bildirim §§ 19-24).
13. Hükümet ayrıca, 4 Mayıs 2020 tarihinde, başvuranın avukatının, tutukluluk kararına karşı yapılan itirazın reddi üzerine Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunduğunu hatırlatmak istemektedir. Söz konusu bireysel başvuru Anayasa Mahkemesi önünde derdesttir (detaylı bilgi için Bakanlar Komitesine sunulan 29 Mayıs 2020 tarihli bildirim §§ 36-38).
14. Başvuru şu an “**Siyasi ya da Askeri Casusluk**” suçundan tutuklu bulunmaktadır (TCK’nın 328. maddesi). Sonuç olarak Hükümet, 9 Mart 2020 tarihinde başka bir suç nedeniyle başvuran aleyhine başlatılan sürecin, AİHM’in 10 Aralık 2019 tarihli kararında tespit edilen ihlallerle ilgili olmadığını belirtmek istemektedir. Bu nedenle

Hükümet, Bakanlar Komitesinin dikkatini söz konusu sürecin AİHM kararının icra süreci kapsamına girmediğine çekmek istemektedir.

15. İFÖD'ün başvuran aleyhine yürütülen soruşturmada yeni delillerin toplanmadığı iddiasıyla ilgili olarak, Türk makamları, başvuran aleyhindeki soruşturmanın halen devam ettiğini kaydetmektedir. Başvuran aleyhine soruşturma devam ettiği için, soruşturma dosyası kapsamında toplanan delillere ilişkin nihai durum ileride daha net hale gelecektir. Bu nedenle, İFÖD'ün başvuran aleyhine yürütülen soruşturmada yeni delillerin toplanmadığı iddiası spekülatif olarak değerlendirilmektedir.
16. Adli makamlar, başvuru aleyhine devam eden soruşturma sırasında elde edilen delillere dayanarak Anayasa ve ilgili kanun hükümleri uyarınca bir sonuca varacaklardır. Yargı makamlarınca varılan sonuçlara karşı itirazlar, hukuk yolları, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru ve AİHM'ye başvuru yapılabilmektedir.
17. İFÖD Mahkemenin başvuranın yargılamasını sanki bir zulüm olarak nitelendirmiş gibi iddiada bulunmuştur (bkz İFÖD'ün bildirimini § 23). Bununla beraber, AİHM 10 Aralık 2019 tarihli kararının 213. paragrafında başvuruçunun kendi açıklamasını şu sözlerle aktarmıştır “*Aslında, başvuranın 18. madde şikayetine ilişkin özünde zulüm gördüğü iddia edilmektedir...*”. Bu nedenle, İFÖD'ün bu kelime seçimi yanıltıcıdır.
18. İFÖD ayrıca yetkililerin 29 Mayıs 2020 tarihli bildirimlerinde hiçbir genel önlem önermediğini iddia etmektedir (bkz İFÖD'ün bildirimini §28). Türk Makamlarının Bakanlar Kuruluna 29 Mayıs 2020 tarihli bildirimini, Kavala davasıyla ilgili olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarının İcra Dairesi'nin talebi üzerine sunulmuştur. Yetkililer, İcra Dairesi tarafından sorulan belirli soruları yanıtlamıştır. Bu nedenle söz konusu bildirim eylem planı ya da eylem raporu niteliğinde değildir. Ancak yetkililer, Kavala/Türkiye kararının icrası çerçevesinde genel ve bireysel önlemlere ilişkin mevcut gelişmeler hakkında Bakanlar Komitesini bilgilendirmeye devam edeceğini belirtmek istemektedir.
19. Hâkimler ve Savcılar Kurulu (“HSK”) tarafından başlatılan ön incelemeye ilişkin İFÖD'ün açıklamasıyla ilgili olarak Türk hükümeti mahkemelerin tarafsız ve bağımsızlığının hukuk sisteminin en temel ilkelerinden biri olduğunu ve Anayasa tarafından güvence altına alındığını belirtmek istemektedir. Bağımsız ve tarafsız bir yargının olmazsa olmaz şartlarından biri, yargı mensuplarının herhangi bir etki altında kalmamasını sağlamaktır. Mevcut davada, bağımsız bir organ olan HSK, ilgili yargıçlar aleyhinde disiplin soruşturması başlatmak için yeterli delil olup olmadığını belirlemek açısından ön inceleme izni vermiştir.
20. Hükümet, Avrupa Konseyinin kurucu üyelerinden olan Türkiye Cumhuriyeti'nde soruşturma ve kovuşturma işlemlerinin bağımsız ve tarafsız Cumhuriyet savcıları ve mahkemeler tarafından yürütüldüğünü de yinelemek istemektedir.

B. İFÖD'ün diğer iddiaları hakkında

21. İFÖD, bildiriminde Kavala kararıyla ilgili olmayan bazı ceza yargılamaları ve diğer üye devletler hakkında verilmiş AİHM'in diğer kararlarını speküle etmektedir.
22. Türk hükümeti Kavala kararının icrası sürecinin yalnızca Kavala kararı ile ilgili olduğunu belirtmek istemektedir. Bu sebeple yetkili makamlar Kavala kararı ile ilgili olmayan işlemlerle ilgili yorumda bulunmayacaktır.
23. İFÖD, çok sayıda hakim ve savcının görevden alınmasının tüm yargının yapısını değiştirdiğini ve yargı bağımsızlığını olumsuz etkilediğini iddia etmektedir. Söz konusu tedbir, FETÖ terör örgütü ile bağlantısı/iltisakı olduğundan kuvvetle

şüphelenilen ve aleyhinde delil bulunan bu hâkim ve savcıların anayasal düzeni bozmalarını önlemek için uygulanmıştır. Meslekten ihraç doğası gereği bir an önce uygulanması gereken bir önlemdir.

24. İFÖD'nin Türk yargısının bağımsızlığı ve tarafsızlığına ilişkin iddialarına ilişkin olarak, Anayasa'nın 138. maddesinde belirtildiği üzere, hâkimler görevlerini yerine getirirken bağımsızdırlar; Anayasaya, kanunlara ve hukuka uygun kişisel kanaatlerine uygun olarak hüküm verirler. Ayrıca hiçbir organ, makam, makam veya kişi, yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili olarak mahkemelere veya hâkimlere emir veya talimat veremez, genelge gönderemez, tavsiye ve telkinde bulunamaz.
25. HSK'nın görev ve yetkileri Anayasa'da tanımlanmıştır. Anayasa'nın 159. maddesine göre, HSK, mahkemelerin bağımsızlığı ve hakimlik teminatı ilkelerine göre kurulur ve görevlerini yerine getirir. 16 Nisan 2017 referandumunda kabul edilen anayasa değişiklikleri bağımsızlığı etkilememiştir. Değişiklikler HSK üyelerinin sayısı, seçim yöntemi ve HSK'nın çalışmasına ilişkindir.
26. Türk hukuk sistemi evrensel insan hakları değerlerini ve hukukun üstünlüğünü benimsemektedir. Buna göre HSK 6 Mart 2019 tarihinde Türkiye'de Yargı Etiği Bildirgesi yayımlamıştır. İnsan onuruna saygının önemini vurgulayan bildirge, hâkim ve savcılar için davranış kurallarını da tanımlamaktadır. Bildirge hem bağımsızlığın ve tarafsızlığın önemine hem de bu şekilde algılanmasının önemine dikkat çekmektedir. HSK yargıçlar ve savcılar tarafından bu davranış ilkelerine saygı gösterilip gösterilmediğini izler ve temin eder. HSK hâkim ve savcılarının vicdanlarına göre tarafsız ve bağımsız karar vermelerinin teminatıdır.
27. Bu nedenle, İFÖD tarafından yapılan *Kavala* davası ile ilgili olmayan spekülâtif iddialar kabul edilmezdir.

SONUÇ

28. Türk makamları Bakanlar Komitesini *Kavala* davasının icrası kapsamında yukarıda belirtilen açıklamaları dikkate almaya davet eder.
29. Ayrıca, Türk makamları herhangi bir mevcut başvuruya veya ihlal tespitine ilişkin hükme konu olmayan ve bildirimde ileri sürülen iddialar hakkında spekülasyon yapmak istememektedir.